

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
 Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
 Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
 Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
 nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
 čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
 Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
 mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 56

Sreda, 18. julija 1934

Leto IX

Po sprejemu zakona o občinah

Za samoupravo občin

V narodni skupščini in senatu je bil te dni odglasovan novi zakon o mestnih občinskih samoupravah. Zakon se nanaša na 75 naših večjih mestnih občin.

Po zakonu se bodo vršile volitve občinskih uprav s splošnim neposrednim toda javnim glasovanjem vseh moških. Žene tudi v občinah nimajo volilne pravice.

Toda volilci ne bodo volili celega občinskega odbora, ker bo tretjino odbornikov imenovala nadzorna oblast.

Najvišja oblast v občini v bistvu ne bo občinski odbor, marveč predsednik (župan) občine, ki ima pravico, da razveljavlja sklepe odbora. Predsednika pa ipak izvolijo volilci in ni imenovan.

Minister notranjih zadev ima pravico, da mestnim samoupravam dodeljuje ali odvzema posle splošnih državnih oblasti po svojem preudarku.

Kandidatne liste morejo postavljati skupine meščanov brez zveze s kako politično stranko.

Morda se bodo volitve v mestnih občinah vršile še letos. Na teh volitvah bo mestno delavstvo jako zainteresirano. Ker bodo te volitve čisto politična akcija, nastaja vprašanje: ali se bo brez izvedene politične organizacije, ki bi imela nalogo voditi volitve in pozneje sodelovati z izvoljenimi odborniki, udeležiti bodočih volitev v mestnih občinah in kako.

V koliko so se poslanci zavzeli za doseganje pravice mestnih občin in njihovih volilcev, ni znano. Novi zakon je pa bil sprejet z veliko večino.

Anglija in Rusija?

Vojaška konvencija

Med Anglijo in Rusijo je sklenjena vojaška pogodba. Namen pogodbe je izolacija Nemčije, ker se z načrtom strinja tudi Italija.

Dogovor med Anglijo in Rusijo se pa najbrže tiče tudi vojne nevarnosti v Aziji sprčo agresivnosti Japonske.

Vandervelde ne sme obiskati bivšega dunajskega župana

Belgijski sodrug Vandervelde, predsednik socialistične delavske internacionale, ki se je mudil v Pragi na delavski olimpijadi, je hotel iti na Dunaj, da obišče sodruga Seitza v zaporih deželne sodišča.

Vandervelde je potom praškega belgijskega poslanika zaprosil dunajsko belgijsko poslaništvo, da intervencira pri dunajski vladi, da mu dovoli obiskati bivšega župana Seitza. Dne 7. julija pa ga je poslaništvo obvestilo, da je avstrijska vlada zahtevalo bivšega belgijskega zunanega ministra Vanderveldeja zavrnila.

Boj fašizmu

Skupna fronta socialistov in komunistov v Franciji

Kakor poročajo pariški časopisi, je širši in glavni odbor Socialistične stranke v Franciji na svojem zasedanju sklenil sprejeti predlog komunistične stranke za sodelovanje in skupni nastop v boju proti reakciji in fašizmu.

Obe stranki sta podpisali pose-

ben pakt, v katerem je točno označen program skupnega sodelovanja. Gre v prvi vrsti za to, da se zagotovi demokratični razvoj prilik v državi. Vendar pa ostaneta obe stranki vsaka zase še naprej samostojni.

Splošna stavka v San Francisku

Največja stavka v zgodovini delavskega gibanja

Pristaniški delavci v San Francisku stavkajo že od meseca maja. Sedaj so proglasile stavko tudi druge stroke in je stavka splošna. V simpatijsko stavko je stopilo okoli 100.000 delavcev.

San Francisk je postal mrtvo mesto. Živila po pošla že drugi dan.

Stavki se utegnejo pridružiti še druga pristanišča.

Za splošno stavko je glasovalo 174 zaupnikov, proti so glasovali samo trije.

Delavci so odločeni voditi borbo za izboljšanje svojega položaja do zmage.

Hitler pred nemškim državnim zborom

Kancler je potoval 17. avgusta — Hitler je opravičeval z domnevami — Boji se za oblast — Nevarna borba s pristaši

Z napetostjo so pričakovali v mednarodnem svetu govor kanclerja Hitlerja, ki ga je napovedal za petek, dne 13. t. m. pred državnim zborom. Tudi najnaivnejši politik je pričakoval, da bo kancler opravičil svoje obljube z dne 30. m. m. ter označil nemško mednarodno politiko zlasti z ozirom na vprašanje vzhodnega pakta precizno stališče Hitler tega ni storil.

Predvsem je Hitler opisoval svoje boje z nasprotniki iz drugih taborov. Pomor 30. junija so pa veljali nasprotnikom v njegovih lastnih vrstah. Hitler je opravičeval svoj »vstop« v akcijo generala Schleicherja, ki je pridobil Röhma z namenom strmoglaviti Hitlerja ter si osvojiti oblast. Tu, pravi Hitler, je bila njegova dolžnost kot voditelja, da poseže energično vmes in reši nemški narod. Hitler ni dokazoval krivde umorjenec, ampak se je le skliceval na svoj sveti poklic, češ, da je imel v nevarnosti za narod pravico izvršujočega sodnika. Mednarodne politike se kancler niti dotaknil ni, kar znači ali da ni zadovoljen z njo, ali pa, da se je hotel najprej opravičiti — brez dokazov — pred mednarodnim svetom in s »svojim« parlamentom demonstirati »konsolidiranost« Nemčije. Njegov govor je bil niz izbranih

zvedeli, kaj se je zgodilo z njih voditelji. Mnogo jih je bežalo v inozemstvo in bodo v marsičem razkrinkali režim. Iz Čehoslovaške že poročajo saarskemu listu, da so sodelovali pri požigu parlamenta vodja napadalnih oddelkov Karl Ernst in njegov brat hamburški državni upravitelj Kaufmann ter turinški državni upravitelj Sauckel.

Nasprotnikov še ni zaključena, vrši se le — bolj zaupno. Industrija in fevdalci zahtevajo, da Hitler sam uniči hitlerizem;

Kam pojdejo nezadovoljni elementi, ki so bili izločeni iz fašističnih napadalnih čet? Nedvomno levo, ker jih je fašizem razočaral. In s tem levim elementom bo imela posla. Brez dela in kruha tava stotisoče novih razočaranih proletarcev po Nemčiji. To je prejšnje fašistične trabante iztrežnilo; to jih pozene v ilegalna gibanja. Atentati in sabotaža so se že pričeli po Nemčiji. Hitler je poglaval v obup te ljudi in kaj naj počnejo, kokor da si iščejo pravice ilegalno, kakor to dela Hitler.

V nemškem državnem zboru Hitler ni imel uspeha. Pravi ameriški general Johnson, ki pravi:

»Pred par dnevi so se v Nemčiji zgodili dogodki, ki so osupnili ves svet. Na svetovni politični sceni se je zgodilo nekaj, česar ni bilo prej.

Severno-evropske države hočejo ostati nevtralne. Med Dansko, Norveško, Švedsko in Finsko se vršijo pogajanja za ustanovitev zveze teh držav, ki naj jim osigura v slučaju vojnih zapletov v ostali, da obdrže svojo nevtralnost. Med številnimi drugimi meddržavnimi zvezami bi bila ta najbolj pametna in koristna.

Erich Mühsam, znani nemški komunistični pisatelj, je v zaporu umrl.

Nevzdržno stanje Bratovskih skladnic

Deputacija rudarjev v Beogradu

Te dni se mudi v Beogradu deputacija zastopnikov Bratovskih skladnic iz Trbovelj, Zagorja in Jesenic, ki bo posredovala na mero-dajnih mestih radi obupnega finančnega položaja, v katerem se nahaja ta socialna institucija.

Smrtna kazen za šest razstrelilnih snovi

je uvedena v Avstriji. Naredba je stopila s 15. julijem v veljavo. Kljub temu se atentati nadaljujejo. Na Dunaju je bila pokvarjena električna centrala in je mesto več ur bilo v temi. Isto se je zgodilo v Grazu, kjer so za pol ure škodo zopet popravili. V Mösernu na Tirolskem so atentatorji z eksplozivom porušili župno cerkev. V Grazu se se nahajala razstreliva v poštah nabiralnikih in je bilo na ta način več poštah uslužbenecv ranjenih. Na Dunaju so nacionalni socialisti izvalili nekega denuncijanta iz stanovanja in so ga ustrelili. Na več krajih so se spopadli tudi s policijo.

V Strebersdorfu so imeli nacionalni socialisti nočno vajo, pri kateri so jih zasačili eksekutivni organi in jih 32 aretirali. V Kaltenleutgebau so bivši schutzbundovci priredili v gozdu velik shod v spomin obletnice pokolja pri likom požiga justične palače leta 1927. Oddelek žandarmerije, ki jih je zasačil, so zborovalci napodili. Prišlo je nato močno ojačenje, pred katerim so se morali zborovalci umakniti. Pri tem se je streljalo z obeh strani.

V Italiji ni delavskega gibanja?

Italijanska vlada strogo kaznuje razredni boj v kakršnikoli obliki, češ, da je zločin proti narodnemu gospodarstvu. Prav tako naziranje o razrednem boju imajo kapitalisti in njih eksekutorji po vseh deželah, ker mislijo, da gredo pravice samo kapitalistu, delavcu pa ne.

Kljub italijanskim strogim zakonom se je pripetilo v Italiji v letu 1933. 4186 takih zločinov, med njimi 101 poizkus bojkota ali stavke.

Iz navedene številke se jasno razvidi, da se delavstvo v Italiji še vedno bori za svoje pravice — razrednim bojem, ki je v Italiji, če ga izvaja delavstvo, zločin, če podjetniki pa pravica v interesu narodnega gospodarstva.

Dežela nacionalne solidarnosti

V bruseljskem »Peuple« piše s. Vandervelde, ki je bil tudi na praški delavski olimpijadi, med drugim:

»Čehoslovaška je trdno taborišče med grozečimi diktaturami. Med slovaškim kmetom in češkim delavcem je toliko skupnih vezi, čeprav jih marsikaj loči. Oboji so prav enaki patrioti, kakor so bili Francozi za časa Revolucije. Zavedajo se tega, da so trdnjava v srednji Evropi. Vedo, kako drago so si pridobili svobodo, ter so pripravljeni čuvati demokracijo z vsemi pomočki.«

Mirovna politika in angleško delavstvo

Dne 29. junija je bila skupna seja glavnega sveta angleških strokovnih organizacij, izvršnega odbora delavske stranke in predsedništva parlamentarne frakcije.

Na seji se je razpravljalo o problemu »vojna in mir« ter o stališču angleškega delavstva k temu vprašanju. Rezolucija, ki je bila sprejeta na seji, se predloži letošnjemu kongresu strokovnih organizacij in kongresu delavske stranke.

V resoluciji se poudarja, da sloni zunanja politika angleškega delavskega gibanja na

kolektivnem sistemu,

to je na Društvu narodov, kakor tudi na sodelovanju tega z državami nečlanicami. To sodelovanja naj se vrši v zmislu pariškega oziroma drugih dogovorov ali kakorkoli drugače. Kolektivni sistem miru se mora zgraditi tako, da bo nudil popolno jamstvo za mir. Osnovna misel, ki jo zastopa socializem (nadaljnja resolucija), je »da se mir smatra kot pozitivni in konstruktivni početek v okviru izgradbe edinstva vseh narodov sveta«.

Dalje se razlikuje vojna, ki ji je namen obrambe kolektivnega mirovne sistema ali pa napadalna vojna.

Namen te politike delavskega gibanja so: sprejem pakta o nenapadanj, pojasnitev izraza »napadalec« in revizija pakta o Društvu narodov; ustanovitve institucij in obvez za mirno reševanje vseh spornih vprašanj med državami in priznanje obstoječega stanja, ukinitve oboroženih sil in uvedba mednarodne policije v področju Društva narodov.

Predvsem je potrebna v zmislu tega programa opustitev vojnega zrakoplovstva posameznih držav in uvedba mednarodne vojne avijacije, ki ima namen obrambe in poizvedovanja pod poveljstvom Društva narodov, kakor tudi internacionalizacijo civilne avijacije. To je del programa delavskega gibanja za organizacijo svetovnega prometa. Zaraditega morata vstopiti v Društvo narodov ali kot članici ali sodelovati Rusija in Amerika.

Angleško delavsko gibanje bo zaradi tega zahtevalo v parlamentu sprejem zakona o miru. Ta zakon obveže angleško vlado, da vsa sporna vprašanja z drugimi državami rešuje mirnim potom ter da se nikdar ne zateče k sili kot sredstvu svoje politike, kakor tudi, da se v slučaju, če jo kdo napade, podredi razsodbi Društva narodov.

Resolucija poudarja dalje potrebo sklicanja strokovne internacionale v slučaju neposredne vojne nevarnosti, da si psihološko težko izvedljivi u-

krepi, ki jih je morala izredna konferenca ukreniti.

Razentega je poleg strokovnih organizacij za vzdržanje miru dolžan skrbeti vsak državljan, kakor vsi ostali deli delavskega gibanja, ki žele

mir, ter sodelovati pri organizirani akciji proti vojni.

Resolucija navaja končno vrsto predlogov, kako se naj organizira in širi proganda miroljubnosti v delavskem gibanju in v javnosti.

Za kolektivne pogodbe

Potrebne so močne svobodne strokovne organizacije

Obrotni zakon priporoča kolektivne pogodbe med delodajalci in delojemalci. V zakonu so tudi navedeni predpogoji, pod katerimi se kolektivna pogodba mora skleniti. Predvsem je potrebno, da je zanj interes med delodajalci in delojemalci. Pravilniki k obrtnemu zakonu še niso izšli, so pa že pripravljeni. Ti bodo gotovo tudi dali potrebna navodila za sklepanje kolektivnih pogodb.

Kolektivne pogodbe so nujna zadeva. Ob izgovoru na krizo podjetniki neprestano reducirajo plače, zaposlene delavce in nameščence pa silijo k prenapornemu in čezurnemu

delu ob pretni odpusta, če se ne klonijo delodajalski aroganci. V sedanjih nepogodbenih razmerah delojemalci nimajo prav nobenih pravic in tudi ne pregleda nad delovnimi in meznimi pogoji, dočim bi bila kolektivnih delovnih pogodbah vsaj deloma zajamčena ta kontrola.

Kolektivne pogodbe so prav tako važne kakor zakon o minimalnih plačah. V zmislu veljavne zakonodaje je pa tudi oblast moralno dolžna podpirati sklepanje kolektivnih pogodb.

Zavedajmo se, da je kolektivna pogodba tudi ob slabi konjunkturi važna za delavca in nameščence.

Doma in po svetu

Zaposlitev napreduje, mezde padajo. Ljubljanski okrožni urad je imel lani junija meseca 78.566 članov, letos 83.003. Povprečna mezda znaša letos 22,70 Din na dan, lani 23,39, predlanskim še 24,97 Din. V primeri z letom 1930 je padla povprečna mezda za 16 odstotkov. V januarju letos je štel urad le 70.591 članov. Članstvo je v tem letu naraslo malo več v spomladni dobi kakor prejšnja leta. Prirastek znaša, ki je pa le začasen, 12.412 članov.

V mestnih občinah dobiš volilno pravico šele po enem letu bivanja v občini. V vseh drugih občinah je to 2 leta.

Kazen za vtihotapljeni špirit. — Tovarnica likerjev Vsetečka d. d. v Beogradu mora plačati 107 milijonov dinarjev globe, ker so našli v njej 10.000 litrov vtihotapljenega špirta. Tovarna špirta ni deklarirala.

Prihodnja seja odbora razorožitvene konference. Predsednik razorožitvene konference s. Henderson skliče ožji odbor konference na sejo septembra meseca v Ženevi, ko bo zborovalo tudi Društvo narodov.

V vseh državah Dunajski podjetniki so odpovedali delavstvu nad štirideset kolektivnih pogodb. Vse te pogodbe so bile razpisane.

Ali so podjetniki odpovedali pogodbe, ker hočejo izboljšati socialni položaj delavstva. Ali se bodo delavci z njimi strinjali?

Bivši dunajski župan s. K. Seitz se nahaja še vedno v zaporu. Vendar ga ne izpusti, čeprav je bolan in čeprav ne more sestaviti

prave obtožbe. Najemnine v delavskih hišah je sedanjí komisar zvišal. Uvedel je druge davščine na konzumente. In po vseh zborovanjih, ki jih imajo režimovci, manifestirajo zborovalci za Seitzja.

Proti draginji. Čehoslovaški minister notranjih zadev je sklical sejo deželnih predsednikov in njim naročil, da morajo zatreči v zmislu zakonskih določb v kali vsakršno neotemeljeno podraženje življenskih potrebščin.

Zveza baltskih držav se pripravlja. V Kaunasu se je te dni vršila konferenca predstavnikov baltskih držav Letonije, Estonije in Litve, ki naj do- seže ožje sodelovanje teh držav.

V ogledalu

Proti brezbožnikom. V Ljubljani je bilo te dni otvorena razstava »Pro Deo« (za Boga), kjer prikazujejo razstavjalci zlasti delovanje ruskih brezbožnikov in svoje ukrep proti njim. Ta razstava ima tudi tiskov. pokroviteljski odbor in v njem tudi »Ju- tro« agitira za to razstavo in se v četrtkovi številki hvali, da je tudi za Boga, in proti brezvestnim ateistom!!! Ata »Slovenski narod« pa jo režejo zopet po svoje in pravijo, da bi bilo treba pokazati še nekaj klerikalnih grozovitosti. Taka je ta naša napredna gospoda, kakor bog Janus, ki ima dva obraza.

pa b. klerikalna morda. Toda »Slovenec« ima najbrž tudi pri fašizmu dvojno mero — enega, klerikalnega, avstrijskega, podpira drugega — pa še tega samo tedaj, kadar stopa njemu samemu na prste — pa grdi. Vendar naj »Slovenec« poslušaj besede kmečkega očanca, ki je po svojih dolgoletnih življenjskih skušnjah dejal: ni gnoja, ki bi dišal, kajti vsak gnoj smrdi, saj zato je gnoj!

Uničevanje moralnih vrednot. »Slovenec« se sicer hlina, da je vedno sodoben in časoven, da je vedno aktualen in tekoč. Morda, vendar v današnjih časih aktualnost »Slovenčeve« sorte večkrat škodi, in oni, ki jo preveč uporabljajo, dobi čisto — mačka. Kakšnega mačka je dobil n. pr. »Sl.« po nemški šentjernejski noči! Pomislite: a. »Sl.« ko je centrom glasoval za pooblastilo Hitlerju, da lahko vodi nemški narod, ko je Hitler sklenil z Vatikanom konkordat itd. — tedaj smo čitali v »Slovencu« o visokih moralnih vrednotah Hitlerjevega tretjega carstva in njegovih kolovodij s pok. Röhmom vred. K. »Sl.« pa je bil takrat od njega stalen.

»Slov.« simpatij, se je zdržnil tudi naš »Sl.« in napisal »dragoceni nauk«: »Uničevanje vseh moralnih, kulturnih in političnih vrednot človeštva je na programu fašizma sploh.« Da, da: »bombastičnost« se »Slovenec« maščuje. Da se mu pa ne bo treba bati še hujšega mačka v bližnji bodočnosti, mu pa svetujemo, da zavzame že zdaj enako stališče kakor ga je zavzel v uvodnikih »Močvirje fašizma« in »Dragoceni nauk« tudi do lastnega fašizma, da »Slovenec« ne bo »Slovenec« pošten, naj ve: Hic Rhodus, hic salta.

Širite naš list!

Pregled rudarskih obratnih nezgod v dobi od leta 1925—1933

Nezgode so se povišale za 8 %

Leto	Število zavarovancev	Š t e v i l o n e z g o d								Izdanki za tečenje in poplavljanje poškodovancev in svojcev iz sredstev nezgod. blagajne Din	Od izdatkov odpade na 1 zavarovanca Din
		smrtnih		težkih		ležjih		skupaj			
		ter v % o z o ž i r o m n a š t e v i l o z a v a r o v a n c e v									
		oseb	%	oseb	%	oseb	%	oseb	%		
1925	17.537	19	0.108	284	1.619	2216	12.636	2.519	14.364	1.230.071	70.14
1926	15.855	14	0.088	201	1.267	1966	12.400	2.181	13.756	1.354.432	85.43
1927	15.537	22	0.141	181	1.164	1964	12.641	2.167	13.947	1.901.614	122.39
1928	16.003	16	0.100	233	1.455	2001	12.504	2.250	14.060	2.036.390	127.25
1929	17.343	15	0.086	243	1.401	2267	13.071	2.525	14.559	2.233.158	128.76
1930	13.463	12	0.089	210	1.559	1545	11.476	1.769	13.140	2.539.726	188.64
1931	12.283	9	0.073	202	1.644	1679	13.669	1.890	15.387	2.835.660	230.86
1932	10.862	15	0.138	184	1.694	1636	15.062	1.835	16.894	3.076.649	283.25
1933	10.564	9	0.085	142	1.344	1668	15.789	1.819	17.219	2.785.725	263.70
Skupaj	131	—	—	1880	—	16.942	—	18.953	—	19,993.134	—

tone Maček:

Slučaj Kumberger

Tu je preteklo včasih celo leto, da niso nikogar pokopali in kadar je le kdo umrl, so ga zagrebli navadno kar brez duhovnika. Fara v Dobrovcu je bila več ur oddaljena v hribih in za težko pot je bilo treba gospoda plačati, ljudje tod okrog so pa bili le redko posejani drvarji in kočarji, ki jim je trda predla za krajcarje. Na bližnji kmetiji so pa le redkokdaj umirali. In tako pri Svetem Nikolaju niso nikdar videli svojega župnika, kaplana pa samo trikrat v letu: na veliko soboto, ko je prišel blagosloviti kolač, na poletno lepo nedeljo, ko se je vršilo cerkveno žegnanje za kakih dvajset vernikov in na praznik Svetega Nikolaja, ko je bral mašo. Ni pa bilo opaziti, da bi bili ljudje tod okrog bolj razuzdani kakor tam, kjer imajo cerkev in vsak dan po tri maše pred nosom.

France in Janez sta jo odtod krepko mahnila navkreber, po ozki stezi v strmino, ki se je tik za cerkvico vzpenjala v višino. Spodtikala sta se na izjedeni poti ob kamenje in korenine, da je bil končno tudi France prisiljen odlomiti si močno bukovo vejo, ob katero se je pri hoji opiral. Čim višje sta se vzpenjala, tembolj se je širilo obzorje. Hrastniška postaja je ležala že globoko pod njima, v ozki savski dolini, kakor mala igračka. Od nje se je proti severu vlekla sivkasto umazana dolina, z ožganim gozdičjem na pobočjih, iz katere so moleli visoki tovarniški dimniki ste-

klarne in kemične tovarne. Na skrajnem koncu je zapiral dolino visok železniški viadukt pri Riklju in siva gmota Dolinske skale. Na levo in desno so se razprostirale strme goličave obsavskih hribov, na eni strani preko Zidanega mosta do Sevnice, na drugi pa mimo Trbovelj in Zagorja do Litije. Vsepovsod sam krš in kamen, redko obrasel z zapiknim grmičjem. Na tej zemlji bi se človek ne mogel preživljati, zato se je zaril pod zemljo, da si najde kruha. S svojo vztrajno in nepremagljivo voljo ga je našel, čeprav grenkega in namočenega s krvjo in znojem.

Ozka steza ju je vodila povprek preko strmega brega, bolj strmega kakor streha cerkvene zvonika. Tu in tam so še štrleli iz krša prepereli štori, ki so pričali, da je rasel tu nekdan gozd, ki pa so ga do zadnje bilke posekali in sprožili v dolino, odkoder so spravili debela deloma na rudnike, deloma so jih splavili po Savi na jug. Tenko plast prsti, ki jo je poprej zadrževal gozd, je dež spral v dolino in ostala je tu gola kamnita strmina. Steza je bila ozka in paziti je bilo treba, da komu ne spodleti in ne zdrsne po strmem kamenitem grušču navzdol. Ustaviti bi se mogel šele globoko doli v jarku. Oba mlada romarja sta pa že bila več ali manj vajena takih kozjih poti in sta še precej hitro ubirala stopinje preko vrtočave poseke in sta daleč za seboj pustila ostale romarje, ki so počasi in oprežno sopihali po isti poti. Za težavno pot so se pa lahko odškodovali z veličastnim razgledom, ki se je od tu nudil očem proti vzhodu in ga ni ničesar oviralo. Nad globoko dolino pod njimi so se na na-

sprotni strani dvigali grebeni Turja, Kopitnika in Kozja, daleč zadaj pa Malič in Hum nad Laškim.

Ko so prehodili negostoljubno goličavo, na katero je solnce z vso silo pripekalo, so se naenkrat znašli v temnozelenem bukovju, kjer jih je objel senčni hlad. Pot je bila položna in mehka, pravi užitek za utrujene romarje. A kmalu se je gozd umaknil jasni in sočni planoti, kjer je sredi pašnikov in nekaj njivic krompirja in ovsu, samevala kmečka hiša z gospodarskimi poslopji. V senci stare hruške pred hišo, se je že hladilo nekaj romarjev, ki so se krepčali z domačim hrušcem, ki jim ga je gospodinja prinesla v pisani majoliki.

»Na Matici sva. Tudi nama ne bi škodoval požirek. Meni bi se prav prilegel.«

»Pa naročiva.«

Liter dobrega tepkovca za deset krajcarjev jima je ugasil žejo. Okrepčana sta zopet vstala in ko sta še nekaj minut uživala krasen razgled z visoke planote, sta jo zavila po kolovoznici v gozd. Pot je vodila ves čas pod košatimi bukvami in divjimi gabri. Tu in tam je sameval kak mecesen. Ob poti se je šopirilo robidje z že zreliimi jagodami, pod drevjem pa je zelenela vetrnica, božji kruh in nizka praprot. Tu in tam se je bršljan ovijal starih debel, po katerih je trkala žolna, ki si je iskala mrčesa za hrano. Vsepovsod je vladal svečan mir, ki je bil le zdaj za zdaj prekinjen po glasnem klicanju romarjev, ki so vzpodbujali svoje zaostale tovariše.

(Dalje prihodnjic.)

Izšla je brošura dr. Otto Bauerja „Vstaja avstrijskih delavcev“

njeni vzroki in posledice. Brošuro je založila »Delavska Politika« pre-vedel Talpa. Cena za izvod Din 5.— in poštšina. Ker je bilo natisnjenih samo gotovo število izvodov, opozar- jamo vse delavske zaupnike in čita- telje našega lista, da si jo pravočasno naročijo.

Ljubljana

PROMENADNI KONCERT DE- LAVSKE GODBE »ZARJE« bo v so- boto, 21. julija 1934 ob 20. uri v Zvezdi. Na sporedu bo poleg drugih lepih točk tudi »Vzbujenje duhov«, Venček ruskih narodnih pesmi »Od Urala do Bajkala« in »Delavski po- zdrav«. — Opozarjamo na to delav- stvo Ljubljane in okolice, da se tega promenadnega koncerta delavske godbe »Zarje« udeleži.

Trbovlje

Občinske volitve.

V nedeljo, dne 22. t. m. se vršijo ponovno občinske volitve v Trbov- ljah. Kakor znano, je pri zadnjih vo- litvah dne 15. oktobra l. l. zmagala lista združenih delavcev, kmetov in obrtnikov.

Ali vseeno je delavstvo s svojim kandidatom, združeno z obrt- niki in kmeti, sijajno zmagalo nad vsemi intrigami, grožnjami in šikana- mi predpostavljanih. Tedajni poraz narodnih je učinkoval celo tako daleč, da si danes, oziroma pri teh volitvah, narodni s svojim prejšnjim kandi- datom ne upajo kandidirati.

Razprtije v takozvanih »nacij- skih« vrstah so na dnevnem redu. Za nosilca sedanjih nacijev je postavl- jen znani Koren, ki je obrazil že vse mogoče stranke tako, da niso eksis- tirale in ne eksistirajo stranke, kjer bi Miha ne pristavljal svojega lončka. Zanimiva je tudi ugotovitev na sestanku obrtnikov, da Miha sam kot obrtnik nima nobenega pristaša med njimi. In se že sedaj govori, da če propade, potem bodo naciji rekli, da je pač Miha propadel, obratno bi pa rekli, da so naciji zmagali.

Delavci, obrtniki in kmetje so si postavili svojega nosilca liste združe- nih delavcev, obrtnikov in kmetov ravno tako, kakor pri zadnjih volit- vah. Zato je tudi zmagala poštenih za- stopnikov delavcev, obrtnikov in kmetov sigurna.

Kdor bo pa z umazanimi demago- giji in terorjem od koder koli hotel pridobiti kakšno »laži-zmagajo«, kakor so to hoteli doseči »naciji« pri zad- nih volitvah, to naj računa z brez- obzirno virnitvijo milo za drago.

»Jutrovo« veselje. Sobotno »Ju- tro« prav demagoško poroča, da se v Trbovljah nadaljuje delo z vese- ljem in zadovoljstvom. Mi samo vpra- šamo dopisnika »Jutra« iz Trbovelj ali pa »Jutro« samo, kako si pred- stavljajo gospodje okrog »Jutra« lač- nega, zadolženega, izčrpanega in po kapitalu zaslužjenega delavca vese- lo in zadovoljno delati. Ja, ja, kdor ima sijajne plače, pa naj bodo to go- spodje okrog »Jutra« ali TPD, oni so že lahko veseli in zadovoljni, ne pa delavci, ki so pravi sužnji v po- gledu izkoriščanja. Zato, gospodje, ne norčujte se iz trpečega delavca. Vemo sicer, da imate na jeziku brat- stvo, da se pa iz bede in revščine, v kateri živi ta brat, norčujete, tega vam pa rudarji ne bodo odpustili.

Če si z naročnino v za- ostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi.

Maribor

Ali je delavstvo na noč rešeno?

V našem listu smo se že pogosto ba- vili z vprašanjem deložirancev, ki so bili za prehodno dobo spravljani v vagon- e, ki jih je mestna občina preuredila za zasilna stanovanja. Smatrali smo, da so vagon- e adaptirali v stanovanjske svrhe samo za- časno in da se bo v tem letu kaj ukrenilo v omiljenje stanovanjske bede, t. j. da bo zgrajenih nekaj novih stanovanjskih hiš. Toda do sedaj, ko je gradbena sezona na višku, ni opaziti, da bi se gradile stanovanj- ske hiše, ako izvajamo par novih stavb, ki jih gradijo privatniki. Upravičeno se va- gonarji vprašujejo, ali bodo morali prebiti prihodnjo zimo ti nesrečneži zopet v vago- nih. Skupno njihovo število znaša 29, neštetiš onih iz Danjkovih barak, ki so prav tako natrpano polne z deložiranimi družinami. V celoti je prizadetih nad 600 oseb, od katerih je okrog 300 otrok, ki mo- rajo že v nežni mladosti okušati vs to že- ljo razdelitve socialnih dobrin. Nad 280 otrok je takorekoč v sredi mesta iz-

S flobertovko se je v ponedeljek, dne 16. t. m. smrtno zadel 14-letni Walter Pongratz iz Graza. Deček je prišel pred par dnevi v Maribor na šolske počitnice, kjer se je kmalu seznanil z nekim tukajšnjim mladeničem. Kritičnega dne sta se skupno igrala s flobertovko, pri čemer je Walter po nesreči udaril z orožjem ob tla in sprožil strel, ki ga je zadel v oko. Prepeljan je bil takoj v tukajšnjo bolnico, kjer pa je, predno so zdravniki mogli izvršiti operacijo, umrl. Truplo ponesrečenega bo prepeljano v sredo, dne 18. t. m. ob pol 16 iz mrtvašnice sploš- ne bolnice v Gradec. Težko prizadetim sta- rišem naše iskeno sožalje.

Vincenc Planinc, bivši pekovski moj- ster in zadnje čase gostilničar v Dravski ulici, je umrl. Pokojni je bil dolga leta na- dušen pevec in član mariborskih delavskih pevskih društev »Frohsinn« in pevskega odseka pekovskih pomočnikov, pri katerem je sodeloval že kot ustanovitelj. Pogreb se vrši 17. t. m. na Pobrežju. Delavski pevci mu bodo ohranili časten spomin. Težko pri- zadeti rodbini sožalje!

Letošnji Mariborski teden se vrši od 5. do 15. avgusta. V tem času se bo vršilo v Mariboru več kongresov in razstav, pred- vsem razstava vin. Razstavnih prostor se bo nahajal tam kakor lani. Istočasno se bo vršilo več športskih tekem in mednarodni šahovski turnir. Za zabavo bodo skrbela razne prireditve, med drugim gledališke predstave na prostem. Po izjavi prireditel- lev mariborskega tedna, je lanski zaključil brez izgube.

Mariborski teden. Železniško minist- stvo je baže že odobrilo polovično vožnjo za prireditve mariborskega tedna, toda sa- mo za teden dni, t. j. od 9. do 15. avgusta, medtem ko se prireditve prične že 5. av- gusta.

Izvozniki in trgovci sadja so imeli mi- nulo nedeljo svoj kongres v Mariboru, ka- terega so se udeležili tudi delegati iz ino- zemstva. V daljši resoluciji so zahtevali iz-

postavljenih bedi in pomanjkanju, vrhu te- ga po morajo še stanovati v skrajno nehi- gieničnih stanovanjih, kjer v poletnem ča- su spijo v zatohlih vagonih, pozimi pa pre- zebajo. Ako pomislimo, da se nahajata v malih sobah barak po dve družini skupaj, si lahko predstavljamo, kako šele izgleda v vagonih, v katerih prav tako stanujeta po dve družini, ki imata skupno po osem do štirinajst otrok.

V mestu se nahaja mnogo praznih stanovanj, ker so vsa predraga, zlasti pa, ker hišni lastniki odklanjajo družine, ki imajo otro- ke. Društvo za zaščito stanovanjskih na- jemnikov spi.

boljšanje ukrepov za izvoz sadja. — Isto- časno so zborovali ločeno tudi sadjarji, ki so zahtevali, naj se izvoz sadja v Dravski banovini poveri izključno le Kmetijski dru- žbi, ker so interesi trgovcev in producentov preveč različni, da bi bilo omogočeno so- delovanje med njimi, zlasti, ker se med tr- govci in prekupevalci nahaja mnogo špe- kulantov in nevestnih ljudi.

Leta 1928 je bilo v kurilnici drž. železnice odpuščenih več železničarjev ob priliki ne- mirov, ko so ukinili skladišče živin in odteg- nili od dveh uradnikov ponverjene svote. Prizadeti železničarji so se od takrat na- prej tožili v Državnem zakladu za izplačilo kopolnine. Pretekli mesec je vnovič sodilo sresko sodišče v Ljubljani, medtem ko so bili procesi že vrnjeni od najvišjega sodišča v Zagrebu. Ljubljansko sresko sodišče je raz- sodilo vnovič in to že drugič, da mora dr- žava plačati železničarjem pokojnino. Proti dvem sodbam se je država zopet pritožila na višje sodišče, dvema železničarjema pa je izplačala pokojnino za tri leta nazaj. V petek sta si ta železničarja odnesla pokoj- nino od svojega zastopnika dr. Reimana v

Nezgoda. Pri opravljanju dela se je v tekstilni tovarni Ehrlich težje poškodoval tkalec Maks Novak. Na nogo mu je padel težek železni predmet, ki mu je zdrobil sto- palo. Zdravi se v splošni bolnici.

Prvenstvo se bliža h koncu! V nedeljo, 22. julija igra mariborska »Svoboda« s predzadnjim klubom za vstop v I. razred, s prvakom trboveljskega okrožja II. razre- ga, SK Dobro iz Trbovelj. Igra se v Ma- riboru, na igrišču »Svobode« ob pol 18. uri, v predtekmi nastopita rezervi »Svobode« in »Železničarje«. — Prihodnjo nedeljo igra- jo Svobodaši v Trbovljah revanšno tekmo z istim klubom, kamor se odpeljejo z avto- busom. Ker je še nekaj mest prostih, se »drukariji« vabijo, da se prijavijo v taj- ništvu.

Celje

Vstaja avstrijskih delavcev. Knji- žica, ki v poljudnem in živem tonu opisuje gigantsko borbo avstrijskega proletarijata, je ravno kar izšla in sta- ne izvod samo 5 Din. Lično knjižico, ki vsebuje 80 strani teksta, krasi še 15 lepih in uspešnih slik, ki drastično osvetljujejo takratne dogodke in raz- blinljajo v nič podle klerikalne laži o gradnji raznih skritih trdnjav itd. — Knjiga je tako interesantna in poli- tično poučna, da bi jo moral imeti vsak delavec, nameščenec in intelek- tualec vedno pri rokah. — V Celju se knjižico dobi v podružnici uprave »Delavske Politike« pri s. Dani Svet- kovi. Zaupniki naj v svojem okolišu zberejo naročnino in denar za knji- go in naj jo pribavijo pri omenjeni sodružici. Sezite po knjižici, ki je vredna najtoplejšega priporočila.

Razburjenje v Vestnovi tovarni radi skrajšanega dela zadnje čase vedno bolj narašča. Najbolj pa raz- burja delavstvo dejstvo, da je v to- varni od časa do časa nabit letak, da čeli obrat počiva, v resnici jih pa več- krat do polovice dela in to vedno eni in isti, tako, da pridejo eni stalno na višje dohodke, drugi pa vsled dolgo- trajnega skrajšanega dela že res ne vedo, kaj bodo jutri jedli. — Pre- teklo soboto je bil zopet nabit tak razglas, da bo obrat popolnoma počival od 14. do 21. t. m. in da se 23. t. m. šele prične normalno delo. Tokrat je ta razglas vsled vedno večje bede povzročil med delavstvom tako razburjenje, da se jih je pretekli ponedeljek več stotin delavcev in de- lavk zbralo pred tovarno, ter burno zahtevalo od zaupnikov intervencijo pri vodstvu, da se te neznosne raz- mere spremenijo. Zaupniki so zares odšli k vodstvu ter pojasnili delav-

ske želje. V zadevo bo posegla tudi strokovna organizacija SMRJ in De- lavska zbornica, vendar je že v na- prej jasno, da se zaupnikom ne bo prej posrečilo pomiriti duhove, do- kler se ne izvede glede teh vprašanj res temeljita remedura. Tozadevna pogajanja se bodo nadaljevala v sre- do, 18. t. m. in bomo o rezultatih po- drobno poročali.

Jesenice

Navade gosp. župana in — resnost. Pri- ljudni naš gosp. župan se pri kozarcu vina zelo rad pomeša med opozicijske in jih prijazno vabi, naj vendar vsaj malo sodelu- jejo, naj prihajajo k njemu po informacije, ki jih bo vedno rade volje in vsakomur in tudi po čisti resnici dajal; graja jih, ker te- ga ne delajo, in vsakomur, ki sliši, kako tr- masti so ti opozicijskeci, se morajo zastu- diti. Pri volitvah so obetali vse mogoče, zdaj po tako lepih vabilih, se pa kujajo. Se- veda, nergal bi vsak, delal ne, to pa že ne. In število pristašev opozicije kopni, da je kaj! Zadeva je pa resnejša. Podpisani član delavske delegacije v obč. odboru se je n. pr. dne 17. decembra 1933 obrnil pismeno na gosp. župana s prošnjo za razna, konkretno našeta pojasnila glede pokopališkega reda. Kasneje je pred sejo obč. odbora povprašal, kdaj sme pričakovati prejema pojasnil, ter je na to vprašanje dobil pojasnilo.

nato pa pride stvar itak v sejo. Seveda je to pojasnilo, ker v pismu z dne 17. 12. 1933 ni prošnje za po- jasnila o bodočem pok. redu, temveč prošnja za pojasnila po obstoječem pok. redu z ozi- rom na nek zelo drastičen konkretni pri- mer. Teh pojasnil pa podpisani še do danes nima. — Drug primer. Dne 26. 3. t. l. se je vršila seja obč. odbora z dnevnim redom »Personalne zadeve«. Podpisani je vprašal gosp. župana, katere konkretne predmete sklepanja vsebuje gornji dnevni red, ter je dobil pojasnilo, da gre za nastavitve obč. inženierja, in za določbo plač nameščencev. Dobro, to sta dve točki. Ali na seji je bil ustmeno (sic!) in tekmo seje stavljen nujni predlog večinskega referenta, ki se je tika tretje točke: nastavitve cestnega nadzorni-

ka. In o tej točki je sklepal obč. odbor.

— Tretji primer. Univ. prof. dr. Ku- šej v Ljubljani je junija 1932 nakazal obč. uradu na Jesenicah zbirko ob smrti njego- vega prijatelja Varla v znesku Din 700.— z namembu stradaljoči deci izprtil delavcev KID. Opetovano je urgiral in pisaril obč. ura- du, so-li denar prejeli in kako so ga upora- bili, in sicer z uspehom, da ni dobil niti črke odgovora. Ko se je dr. Kušej obrnil na tu- kajšnjega bivšega svojega slušatelja, naj po- izve, kaj je na stvari, se je podal dr. Sta- novnik v obč. urad vprašat po tem. Službe- no mu je sporočil obč. tajnik, da so dr. Ku- šej pravi junija meseca — brez kopije se- veda — sporočili, da so denar prejeli, da se zahvaljujejo in da so ga uporabili za name- ne, v katere je bil darovan.

Dris.

Ruše

Zakaj vedno skrajšani delovnik ob znižani plači?

Razmere v tovarni karbida zahtevajo, da spregovorimo nekaj besed tudi mi delav- ci, ker tako kot se zadnje čase z delavstvom ravna, presega že vse meje človeškega po- trpljenja.

Ako pomislimo koliko žrtve je delav- stvo doprineslo zadnja leta v svrhu sana- cije gospodarstva in potem primerjamo po- ložaj tovarne ter njeno bilanco za vsa leta nazaj, odkar se delavstvu jemljejo pridobitve, bo vsakemu jasno, da je današnji si- stem v tovarni pretiran.

Čisti dobiček tovarne je bilančno izka- zan tako-le:

leta 1928	Din 2.388.000
leta 1929	Din 2.390.000
leta 1930	Din 2.133.000
leta 1931	Din 942.000
leta 1932	Din 1.251.000

To je lep dobiček v času, ko se nam delavcem nalaga čimdalje večja bremena na račun krize.

Delavstvo uvidi potrebo skrajšanja de- lovnege časa v mesecih, ko nehajo naročila. Ne strinja se pa s skrajšanjem delovnega ča- sa takrat, ko ima tovarna konjunktura. Skrajšani delovni čas v tem primeru ni na mestu, ampak ga diktira le želja za čim več- jim dobičkom. Ako je res pomanjkanje dela, potem je predvsem potrebno, da se v prvi vrsti ukine akordni sistem. Šele potem se bode videlo koliko delavcev je preveč v to- varni.

Delavstvo je vajeno trpeti, toda tudi trpljenje ima svoje meje, zlasti še, ako se delavstvo direktno izjavi z vsakovrstnimi razglasi, ki so sestavljeni v takšnem tonu, da žalijo. V dokaz navajamo en sam odstavek takšnega razglasa, ki je nabit v tovarni:

»Gospodje obratni mojstri imajo tudi nalog, da javijo direktriji tudi vse delavce, ki delajo posebno slabo, ki so nemarni in leni, ker je samo po sebi razumljivo, da se v tako težkih časih slabih delavcev in le- nuhov ne more obdržati v obratu. Ti bodo torej odpovedani, kar bo prišlo zopet sa- mo ostalim delavcem v dobro, ker bo na ta način mogoče uvesti normalnejši de- lovni čas«

Komentar prepustimo javnosti. Vprašati moramo le eno, kako je mogoče, da se še danes nahajajo v tovarni lenuhi, ko pa ve- mo, da se je za časa redukcij izbiralo zelo natančno ter se je reduciralo približno 400 delavcev in so le najboljši ostali. (In ti lenu- hi so spravili gospodom milijone čistega do- bička v malho!)

Radovedni smo kakšno mnenje bi po- dal res socialno čuteč človek, ako bi natanč- no preiskal razmere v naši tovarni. Gotovo, da ne bi prezrl dela, ki ga mora opravljati delavec niti plačila, ki ga sprejema delavec za to delo. Kako naj delavec preskrbi s tem denarjem sebi zadostno in redilno hrano, da bode zmožen opravljati delo, ki se danes od njega zahteva. Ako bode delavec zaslužil toliko, da se bo pošteno preživel in če se mu bo odvzelo polovico dela, ki ga mora danes opravljati (ker mora danes delati za dva), potem gotovo ne bode nikjer nobenih lenuhov, ker bode delavec krepak in čil pri opravlju svojega posla.

Če pa misli tovarna, da bo delavec, ki dela sedaj za dva, delal v bodoče za tri in, da bo vsakega proglasila za lenuha, ki tega ne bo zmagal, se pa moti.

Upamo, da si bode vodstvo tovarne v bodoče premislilo izdajati razglase slične vsebine kot zgoraj.

„Prijetelj Prirode“

»Prijetelj Prirode«, Maribor, V nedeljo, dne 22. t. m. izlet v Dogoše. Odhod ob 7. uri zjutraj od Kralja Pe- tra trga.

PET KNJIG

izda letos Cankarjeva družba svojim članom. In sicer:

1. Koledar Cankarjeve družbe za leto 1935.
2. Beer: Zgodovina socialnih bojev, I. knjiga.
3. Beer: Zgodovina socialnih bojev, II. knjiga.
4. Pavel Nizovič: Ocean, ali kakor je pravi ruski naslov: Pod severnim nebom.
5. Ivan Molek: Sedeti stolp.

Od Maribora do Prage

Po III. delavski Olimpijadi

(Dalje.)

Kaj naj napišem še o vtisih in spominih, ki sem jih pri teh prireditvah dobil? Težko je, pa se do odhoda, smo vsi vedno le gledali in občudovali Prago in njeno življenje. Videli smo, da je velika, lepa in gostoljubna. Najbolj smo opazovali življenje in kretanje naših čehoslovških sodrugov, kateri nam niso kazali samo svojo gostoljubnost, temveč tudi svojo politično moč, svojo razredno zavest in proletarski ponos. Opazili smo še drugo vrlo teh naših sodrugov: veliko požrtvovalnost za idejo, za razredno gibanje in socializem. Vsi vemo, da tudi v Čehoslovski vlada občutna gospodarska kriza in brezposelnost, ki davi delavski razred, kakor povsod, ali v zvezi vsemu temu so si telovadci in telovadke iz cele države, brez razlike na narodnost, od ust pritrkali in hranili za III. olimpijado. Tisti, ki si niso mogli dovoliti prihraniti, so se podali peš ali pa na kolesih v Prago. Tu ni bilo za telovadce brezplačne vožnje po železnici, kakor je to slučaj v nekaterih prireditvah. Tu je bila za vse enako dovoljena polovična vožnja in to je bila vsa ugodnost,

Ravno ta požrtvovalnost nam je imponirala, nam mora imponirati in biti za vzgled vsem našim delavcem, da se za take slučaje pripravijo.

Ker smo mi Jugoslovani prišli med prvimi na Stari mestni trg, smo imeli priložnost opazovati vse česke telovadce in tlovalčnice v krogih, katerih je bilo, kakor pravijo, 66.000. Videli smo te proletarske zrižave obraze, polne veselja, ki so z nepopisnim navdušenjem vzklikali socializmu, proletarski solidarnosti, Internacionali ter frenetično pozdravljali nas, inozemske goste, kateri smo jim na tem trgu delali špalir in na vse pozdrave odgovarjali. V tem ni bilo opaziti naročenega navdušenja, kakor se to opazja pri enakih prireditvah.

Tu s je izšla čuša in globoka razredna zavest češkega delavstva in ni se čuditi, če je to navdušenje prešinilo srca vseh gledal-

cev, domačih in tujih, kateri so bili globoko ginjeni in s solznimi očmi gledali to zavedno armado.

Pri tej priliki smo s uverili, da je ves napor fašizma in reakcije zaman, ker takega gibanja se ne da zatreti. Lahko se razpusti organizacija, onemogoči javno gibanje, ne more se uničiti ideje, ki tli v srcih in razumu delavskih mas.

Drugi vtis, ki smo ga dobili je bil ta, da III. olimpijada ni bila samo manifestacija češkega delavstva, temveč tudi manifestacija mednarodne solidarnosti in socializma. Ta manifestacija je mogoče vplivala na vse navzoče. Bila je obenem politična manifestacija vsega socialističnega delavstva in močnejši protest proti fašizmu, fašizmu in reakciji, ki bosta v svojem lastnem interesu. — Ginljivo je bilo videti zastopnike nemških in avstrijskih emigrantov s ss. Scheidemanom in Deutschem na čelu. Na obrazih se jim je bralo, da niso za trenutek obupali nad usodo proletarijata v deželah fašistične diktature, ampak da so prepričani, da se bliža dan obračuna s fašizmom.

Samoobsebi je razumljivo, da smo se ob tej priliki skušali živeti tudi v politično življenje čehoslovškega proletarijata, v dobre in slabe strani njegovega sodelovanja v vladi z meščanskimi strankami. Prepričali smo se, da je najmanj 90% vsega proletarijata, ki je za tako sodelovanje in odločno proti temu, da bi se to sodelovanje brez vzroka prekinilo. Proletariat je bil najaktivnejši pri gradbi republike, ima največ zaslug za sedanjo ureditev in svobodo, ki vlada v državi. Čehoslovsko delavstvo je globoko prepričano, da s tem svojim sodelovanjem najuspešneje brani dosežanje svoje pridobitve, brani svobodo in demokracijo.

To delavstvo ve danes bolj kot kdaj prej, kakšna je razlika v življenju delavstva v državah diktature in v svobodni republiki. Uči se delovanja in taktike bratskih strank v Italiji, Nemčiji in Avstriji. Noče ponavljati napake. Čehoslovsko delavstvo se zaveda, da s to svojo politiko ne brani samo svobodo v svoji državi, temveč tudi svobodo delavstva v drugih državah. Zato se ni čuditi, ako smo slišali iz ust priprostitih delavcev, ki so izjavljali, da bo v Čehoslovski zamogla reakcija uničiti svobodo in demokracijo le preko mrtvih trupel vsega delavstva.

Omeniti moram še en vtis, ki sem ga dobil in ki potrjuje moje staro naziranje in to je: Da sodelovanje z meščanskimi strankami na bazi določenega programa ni v škodo socialističnemu gibanju in da ga idejno ne prostiuitira in uspa. Čehoslovski proletarijat se čuti kot sestaven del svoje države, ali v istem času se čuti kot samostojen razred v tej državi, ki ima svoj jasen program in cilj — socializem. Proletariat sodeluje v državnih poslih skupaj z meščani, noče pa mešati svoje organizacije, ker te morajo ostati samostojne in razrednega značaja, kar je najlepše pokazala prireditev III. olimpijade.

V oči mi je padla tudi razlika med češkimi narodnimi socialisti in našimi. Kakšna toleranca in uvidevnost vlada na Čehoslovskem in kakšna pri nas. Medsebojni boji so tudi tam hudi in neizprosn, ali niso osebni, maščevalni, pač pa programatični. Ne smemo se čuditi, ako nas je praški župan dr. Baxa, ki je narodni socialist, povabil na čajanko. Nas ne sme čuditi, da je bil vodja narodnih socialistov Klofač na tribuni in se spoštljivo odkril in vstal ob sviranju Internacionala. Nekaj podobnega pri nas ni mogoče, ker tu pravega, samostojnega narodnega socialističnega gibanja ni. Zato je tudi naše aktivno sodelovanje z njimi nemogoče in nepotrebno, ker se v ničemer, razen v demagogiji, ne razlikujejo od ostalih meščanskih strank.

Komunistično gibanje, ki je bilo po vojni zelo močno, se ne opaža. Moram izjaviti, da v Pragi nismo v nobenem oziru občutili, da tu sploh obstoja to gibanje. Niti svojega časopisa niso nikjer vsiljevali, videli smo ga kvečjemu v trafikah. To je tudi poglavje za se, ki mnogo pove. Povsod so komunisti želi sadove socialističnega sodelovanja z meščani, ker so z demagoškimi gesli odvrčali delavstvo od socialističnega gibanja. Na Čehoslovskem vidimo obratno, da sodelovanje z meščanskimi strankami vodi komunistično delavstvo k socialističnemu gibanju. Razume se, da ta pojav ni in ne more biti norma za vse države, najmanj za nas, ki nimamo velikih razredno zavednih delavskih mas, niti za tako politiko sposobne.

Ne sme pa to ostati dogma ali strogi princip, temveč le vprašanje oportunitete, taktike in razvoja gibanja samega.

Iz Prage smo se odpeljali v ponedeljek ob pol 12. uri zvečer preko Dunaja. V našega »Rdečega Francelina«, kateri nas je ponosno čakal pred Delavskim domom, smo vsi brez razlike vstopili, polni zavesti, da je bila ta naša pot v Prago vredna tega žrtvovanja. Nikomur ni bilo žal stroškov, napora in zgubljenega spanja. Vsi smo bili mnenja, da bi z istim navdušenjem še enkrat šli v Prago. Po mestu nas je spremljal s. Reisman in naš stalni vodnik g. Strakaty, kateremu smo se za njegov trud najlepše zahvalili. Potem pa smo zdrknili po krasni avtomobilski cesti do Dunaja. Med potjo smo opazovali naravne lepote, zabavljali se v šalih, tako da ni bilo nikomur dolg čas. Razume se, da smo se ustavili toliko, da nakupimo bencin za avtokar, za žejne piva, za nepoholjšljive absintente pa malinovca. Ko smo prišli na avstrijsko mejo, smo se hoteli znebiti vseh Kč, ki so še komu ostale, ali se vsem ni posrečilo, ker smo poprej popili vse pivo, koliko ga je obmejna prodajalna imela na zalogi.

Okrog 20. ure smo vozili skozi Floridsdorf in opazovali kraje, koder se padale delavske žrtve v preteklem februarju. Ko smo prišli pred Rathaus, smo izstopili in si ogledali sredino Dunaja, Ring, Kärntnerstrasse in drugo. Bili smo vsi razočarani nad praznimi prometnimi ulicami. Dobili smo vtis, da je Praga prazna. Isti vtis smo dobili v lokalih, ki so bili vsi prazni. Maribor-ske ulice in lokali so najmanj petkrat tako zasedeni, kakor so bili ta dan dunajski med 20.—22. uro.

Ko smo se odpeljali proti jugu, smo šli mimo Mateotti-Hofa in Fuchsenfeld-Hofa ter odšli proti semerjinskim serpentinom, katre je naš »Rdeči Francel« sijajno obvladal. Peljali smo se iz Dunaja ob 23. uri in dospeli na našo mejo ob 6. uri jutraj.

Važno je omeniti, da vseh sedem ur vožnje ni nihče izstopil. Na avstrijski meji so nas gladko v par minutah pustili naprej.

Ob 7. uri smo že bili pred Delavsko zbornico v Mariboru. Izstopili smo ter se poslovili in odšli na svoje domove polni vtisov, ki smo jih na tem potovanju nabrali. Vsi smo bili ene misli: Krasno je bilo!

J. P.

Delavski pravni svetovalec

Pogojeni dopust in mezda v bolezni. Odgovor v Ruše.

§ 219 o. z.

Vprašanje: V naši tovarni velja glasom kolektivne pogodbe med podjetjem in delavstvom letno plačan 8 dnevni dopust. Tovarna sicer priznava mezdo za 1 teden v času bolezni, toda plačevati hoče le razliko med hranarino, bolniške, blagajne in normalnim dnevnim zaslužkom. Razen tega je začela tovarna odtegovati od mezde v času bolezni tudi mezdo za pogojeni dopust. Ali je to dopustno?

Odgovor: Tovarna postopa protizakonito. Objavili smo že razsodbo prizivnega kot okrožnega sodišča v Mariboru, ki je izreklo, da mora plačevati delodajalec mezdo v času bolezni najmanj za 1 teden celo. Če imate s kolektivno pogodbo izrecno po-

gojen plačan dopust, potem je jasno, da je to del mezde, ki nima nobene zveze z mezdo, katero mora dobiti delojemalec v smislu § 219 obrtnega zakona v času bolezni. Dopust je pogojen radi tega in po drugih zakonodajah tudi uzakonjen, da se delavec odpočije in okrepi v svojo korist in v korist podjetja. Plačo dobiva v času dopusta baš radi tega, da je ta telesna okrepitev sploh mogoča. Plača za bolezen pa se mora dati najmanj za 1 teden zopet radi tega, da se more delavec, še bolj oslavljen vsled bolezni, okrepiti in z boljšo hrano nadomestiti izgubljeno fizično moč. Iz tega sledi, da podjetje nikakor ni upravičeno vsled bolezni delavca kršiti njegove pravice za dopust, ampak mora plačati celotni dopust in v bolezni mezdo za 1 teden.

li težnje Nemcev, zadnji krvavi dogodki so jih pa iztreznili in ojačili stališče vojaških in konzervativnih krogov, ki so za tesnejše sodelovanje s Francijo, ki nudi za evropski mir več sigurnosti.

Na Japonskem imajo svojo afero »Staviski«. Bivši minister za trgovino Kumakiši Nakajima je predan sodišču radi transakcij z vrednostnimi papirji, katerih odkritje pomeni velik škandal, ki je povzročil padec vlade. Tudi lastnik največjega japonskega dnevnika »Juliuri Simbun« je pozvan pred sodišče, ker je s svojim tiskom podpiral akcije koruptnega ministra.

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Dobri in slabi prijatelji

Tone Brodar se je silno razburil nad našo oceno brošure »Fašizem«, na kateri se je on podpisal kot avtor. V svoji avtorski užaljenosti je napisal v »Književnosti« cele litanije novih psov, laži in zavijani. Popravlja toliko, da ni mislil, da bi bila socialna demokracija kot taka vse obsodbe vredna, temveč je mislil samo na socialdemokratsko vodstvo. Kar pa se tiče dobrih in slabih voditeljev, lepo pove vsem »Brodarjem«, ki vodijo v kalnem, brnska »Arbeiter Zeitung«, ko pravi:

»Sedaj se hočejo komunisti prikupiti avstrijskemu delavstvu in bi radi ob plamenih februarjske vstaje kuhali svojo juhu. Socialdemokratski voditelji, tako pravijo, niso bili nič vredni; oni, komunisti, bi dali delavstvu boljše vodstvo. Boljše vodstvo? Kdo pa se more kaj dati na sposobnost vodstva avstrijskih komunistov, ki so v petnajstih letih svobodne propagande ostali bedna, brezpomembna, od stalnega notranjega prepira razjedena sekta, ki na svoj razpust po Dollfussu leta 1933 ni niti mignila? Ali se nam more prikazati vzornost voditeljev nemške komunistične stranke, ki je bila na odločilnih krajih v Berlinu in v Porurju, večja od nemške socialne demokracije, pa je sprejela Hitlerjev državni udar brez vsakega boja in si je dala potem pobuditi od Moskve, da je bila ta sramotna kapitulacija spreten manever umika. Kakor je znano, je sam Trocki najostreje obsodil nemško komunistično stranko, ki je govorila samo o »izdajalski« socialni demokraciji ter rušila in onemogočila enotno delavsko akcijo proti fašizmu. Ta Brodar radi tega tudi Tročkovo uvršča med »social-patriotske izdajalce«!

Končno ni to čudno, ker taki-le kavarniški brodniki so pametnejši od Tročkega in Marxa, oni bi vse boljše naredili — v kavarni. Vsa njihova slepa zagrizenost proti socializmu razodeva pristno kavarniško kibarsko lastnost: sami se nikdar ne podajo v areno boja, kritizirajo pa vse, ker jim je vsaka igra premalo napeta. Taki ljudje so žal vedno bili, so in še bodo na svetu. Mi se z njimi ne bi pečali, če ne bi poskušali svoje kibarske prikazovati kot neko levčersko politiko, za katero so našli prostora celo v »Književnosti«, ki je nekoč hotela veljati kot resen »mesečnik za umetnost in znanost«.

Resnica je, da tisti, ki nič aktivno ne sodelujejo, pač pa neprestano kritizirajo in nergajo, delavskemu gibanju največ škodujejo. To delavstvo ve in se ne ozira na glaso-ve teh — nedolžnih vil. (Op. ur.)

Vsaj enega novega naročnika

bom pridobil vsak teden za

„Delavsko Politiko“

To mora biti trden sklep vsakega zaupnika, vsakega zavednega proletarca.

Sodrug! Ako boš to izuršil, uspehi ne bodo izostali

Delavski sport

Sportni rezultati na III. delavski Olimpijadi v Pragi.

Ker bo gotovo marsikateri delavskega sportnika zanimalo, kakšni uspehi so bili doseženi na tej mednarodni prireditvi, smo se odločili, da objavimo rezultate, ki so bili doseženi v glavnih panogah delavskega sporta. Prireditve je dosegla svoj smoter popolnoma: nastopile so mase s prav dobrimi uspehi.

A. Lahka atletika.

100 m: Hansen (Norveška) 11". Hally (ČSR). Pokorny (ČSR). Almoes (Nizozemska). Pri predteku je tekel Hally 10.8".
200 m: Hansen (Norveška) 23.4". Myhre (Norveška). Kugler (ČSR).
400 m: Myhre (Norveška) 53.3". Müller (ATUS). Seeben (Francija).
800 m: Müller (ATUS) 2:05.2". Kraft (ČSR). Seeben (Francija).
1500 m: Kraft (ČSR) 4:24.5". Kolin (ČSR). Jureček (SILA-Poljska).
5000 m: Nemeth (Madžarska) 16:26". Mista (ČSR). Sayard (Francija).
10.000 m: Nemeth (Madžarska) 33:44.4". Hrdlička (ČSR).
110 m zapreke: Benczik (Madžarska) 18.3". Smrkovský (ČSR).
Skok v višino: Helgesen (Norveška), 175 cm. Andrysek in Suda (oba ČSR) — enako.
Skok v daljavo: Sandtner (ČSR) 657 cm. Andresen (Francija). Olsen (Norv.).
Skok s palico: Raščák (ČSR) 330 cm. Trskok: Poupě (ČSR) 1238 cm.

(Dalje prihodnjič.)

Zbirajte za tisk. sklad!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnje v Mariboru. — Telefon štev. 2324.